

Kirmen Uribe

**Dilluns
de poesia
a l'Arts
Santa
Mònica**

**Presentació i traduccions
d'Aitor Antuñano**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

Aitor Antuñano (Bilbao, 1989) és llicenciat en Història per la Universitat del País Basc. Ha cursat el màster de dos anys d'Estudis Comparatius de Literatura, Art i Pensament a la Pompeu Fabra. Aquesta llarga estada a Barcelona li ha permès apropar-se a la literatura i la llengua catalana. Com a treball de màster, ha realitzat un estudi sobre una novel·la russa de principis del segle XX. Parla i escriu l'anglès i el rus.

Tots tenim a dins un riu amagat a punt de desbordar-se

Aitor Antuñano

Heus aquí un vers del primer poema de *Mentrestant agafa'm la mà*, primer i únic llibre de poemes de Kirmen Uribe. Autor de diverses obres de literatura per a nens i joves, novel·les i combinacions entre literatura i música, amb aquest llibre Kirmen va aconseguir un lloc entre els noms més importants de la literatura basca contemporània. El llibre va gaudir d'una acollida calorosa entre els lectors i els crítics, tant al País Basc com a l'estranger, i ha estat traduït a uns quants idiomes, entre ells el català, el castellà, el francès, l'anglès i el rus. A partir del llibre va sorgir un espectacle on es mesclaven la poesia i la música, amb la col·laboració de famosos músics bascos com ara Mikel Urdangarin.

Amb aquest vers Kirmen ens presenta les idees que acompanyaran el lector durant tota la lectura: són poemes que surten des de dins, que no volen allunyar-se de la terra, i que, sobretot, transmeten calma, calma perquè se sent impotent i accepta aquest sentiment, com recal·cava Igor Estankona escrivint sobre el llibre. Una calma amb la qual "tot esdevé més creïble, més tendre, millor".

I la terra, el lloc on caminem, el lloc des d'on escrivim, al cap i a la fi. Segons Mikel Asurmendi, es tractava de

poemes “l·ligats a la terra”, l·ligats com tothom, ho vulguem o no, tal com ho va descriure Karmele Igartua:

*El mar –com nosaltres–
és de la terra.
A cada onada
s'allunyaria de la terra
i fugiria.*

*Però la força de la terra
el té retingut –com nosaltres–
i condemnat
a ser de la terra.*

L'escriptura de Kirmen Uribe és plenament conscient d'aquesta condició. És una escriptura que se'ns presenta amb senzillesa, en la qual els “grans temes” apareixen sense fer gaire soroll, però esclaten a dins de cadascun de nosaltres. Descriu un camí que fem tots, on allò més important és que hi hagi algú que ens agafi la mà.

Els seus poemes li han permès viatjar arreu del món, ha fet conferències a múltiples universitats i ha recitat els seus poemes a festivals com el de Berlín, Taipei, Manchester, Bordeus, Vilenica o L'Havana. A més, els seus versos també han estat publicats en revistes com ara *The New Yorker*, *Lyrikline* o *The Harvard Book Review*. A alguns d'aquests llocs, la veu de Kirmen Uribe ha estat la primera a representar la literatura basca. És per això una figura que cal tenir en compte quan parlem de literatura basca.

A la nova col·lecció que ens presenta avui, els poemes tornen a mostrar aquestes dues característiques que són

els eixos de la seva poesia: són terrestres, lligats a la terra, i, sobretot, transmissors de la calma d'aquell que és conscient d'aquest lligam. I la representació perfecta d'aquesta calma, i leit-motif a l'escriptura d'Uribe, és el mar, que amaga tot un món sota una superfície quasi sempre plana.

Kirmen va néixer a Ondarroa, un poble a la costa basca que és, com molts d'altres, una frontera imprecisa, sota la boira, entre el mar i la muntanya. Ha crescut allà on es viu el mar cada dia, amb els seus embraviments, amb les seves calmes, esperant cada matí si acollirà o no els mariners que desitgen entrar-hi, navegar-hi, trobar-hi queviures. No és gens sorprenent, doncs, que ens parli del mar com si fos casa seva.

La casa, millor petita, de fusta, antiga.

*No per viure, per viure és millor el mar;
el de l'horitzó, el de les coses que no poden ser.*

El mar apareix com allò que conté una meta que cal atènyer, però també és on n'hi ha moltes que no s'atenyen. I des d'aquesta necessitat, des d'aquesta casa, sorgeix l'escriptura. Tot a les seves línies es confon amb el mar i aquells que l'habiten, fins i tot el cos mateix.

*Tu dius que no t'agraden,
que preferiries no tenir pigues
a la blanca i llisa pell.
Però què faria jo, aniria a la deriva
com el mariner en plena nit.*

Kirmen surt, camina, navega, observa, recorda, sent, arriba a casa, i ho escriu tot. La casa és allà on onades que no

sabem d'on vénen ens forcen a escriure. És el lloc on neixen les línies que després caminen mullant el paper; deixen un rastre que convida a seguir-les, a fer del lector un viatger. I de cop són a l'horitzó i són l'horitzó mateix, tornant la mirada als que les miren, guardant sempre la distància, fugint a cada pas nostre, movent-se al ritme dels nostres ulls, dels nostres peus, dels nostres sentiments, al nostre ritme:

*Batecs de cor.
Oceà tan estrany,
aigua on m'ofegaré.*

L'única manera que veu de sortir-se'n és continuar navegant. Fugir, sense saber ben bé de què, de qui, ni on. Fugir amb una companyia inevitable i insubstituïble, nosaltres mateixos, capaços, mitjançant l'escriptura, de mirar-nos tant des de fora com des de dins. Cal una mirada en moviment que sàpiga buscar darrere les coses i no tingui por de trobar-se amb ella mateixa. Escrivia Marina Tsvetàieva:

*M'adreço al mirall, que és tèrbol
i ple de somni embriagador,
per esbrinar on aniràs
i on trobaràs refugi.*

*I veig el pal llarg d'un vaixell,
i tu, a la coberta...*

Dins de tota la immensitat de la superfície en calma, som ben petits, i si be és veritat que tenim un cap i dues

mans, depenem molt de moltes coses, conegudes i desconegudes. Escriurem milers de paraules amb la intenció de descriure aquesta foscor que ens envolta, i al final encertarem a resumir-ho tot en tres línies, i això passarà en un moment, que no presentíem i que no sabem si mai tornarà. Però en aquest instant descobrim el món.

*La veritat és normalment senzilla,
la realitat, inflexible,
i el goig, escàs.*

Mai no deixarà de sorprendre'ns aquest instant del reconeixement. És potser aquesta casa que es mou sense aturador, la casa on res no roman tret d'aquest instant fugaç, com escrivia el poeta rus Óssip Mandelstam al seu poema "Tristia":

*Tot fou antany, tot es repetirà de nou,
i dolç ens és tan sols l'instant del reconeixement.*

L'ànsia de veure, però, a vegades ens torna cecs. Kirmen Uribe mostra com l'intent d'arribar a una explicació de tot és quelcom que, lluny de ser bo o dolent, més que apropar-nos ens allunya de les coses. Com al poema "El cucut", del seu llibre, on tothom vol esbrinar quines notes canta aquest ocell, i discuteixen entre ells:

*Mentrestant, el cucut seguia cantant al bosc.
Ni si-sol, ni fa-re, ni mi-do.
Com fa mil anys
cantava: cu-cut, cu-cut.*

Poètica

Kirmen Uribe

Al segle XVIII, la xocolata era mal vista. No era moralment acceptable. Si fem cas dels sermons d'aquella època, hi ha més d'una referència a la xocolata, i s'insta als fidels que no en mengin, perquè es considerava pecat. No sabem si la raó és que era massa cara per a la majoria de la gent, o que tenia relació amb altres pecats més obscurs. El cert és que la xocolata tenia mala premsa.

El pare Larramendi, gramàtic i jesuïta, tenia fama de tenir molta mà esquerra. Allò que per a altres era pecat, per a ell no ho era tant. Per exemple, li agradaven molt els balls i no gastava gaire energia a alertar els feligresos dels suposats perills que rondaven a tots aquells que ballessin de nit als porxos de l'església. Pel que fa a la xocolata, actuava igual. No la considerava cap pecat. Fins i tot li agradava i l'assaboria de tant en tant; era el seu capritx.

Quan Larramendi va morir, van trobar una unça de xocolata sota el seu coixí. Havia agonitzat durant uns quants dies. Aquest va ser el seu últim capritx. La troballa va generar una gran discussió a l'orde. Alguns jesuïtes argumentaven que Larramendi havia pecat al seu llit de mort i, en conseqüència, no podia ser enterrat segons el

ritual cristià. El seu cos hauria de jaure fora dels murs del cementiri. Altres defensaven que una persona tan important com el gramàtic no podia patir un greuge semblant. Al final es va imposar el seny, i els pares jesuïtes van excusar Larramendi del seu últim antull.

Un poema és com aquella unça de xocolata que van trobar al llit de mort del pare Larramendi. Un poema és ritme, és estructura, però sobretot és sentit. Un poema sempre transmet quelcom nou. I, sobretot, un poema arriba al lector d'improvís, arriba per sorpresa, com aquella unça de xocolata que van descobrir sota el coixí de Larramendi, una unça de xocolata petita, fosca i dolça.

De Mientras tanto dame la mano (Visor, 2003).

Poemak

TANKA

Dantzuzkit, gauez,
belarri gingilean
bihotz-taupadak.
Ozeano arrotza,
itoko nauen ura.

LEHENDAKARIA DESERRIAN

*Hemen dena zait arrotza: erro gabeko zuhaitzak,
oinarririk gabeko etxeak, beirazko euria,
argizari usaindun loreak.*

ZBIGNIEW HERBERT

Lehendakariak munstroaren sabela hartu du gordeleku
deserrian: Berlinera alde egin du naziengandik ihesi,
han sekula aurkituko ez dutelakoan.

Kontsul hegoamerikar baten izena hartu du.
Eta orain, mitinetara milaka lagun biltzen zituen
gizon ziur hura, frontera zihoazen gazteei

Poemes

TANKA

Sento, de nit,
al lòbul de l'orella
batecs de cor.
Oceà tan estrany,
aigua on m'ofegaré.

EL LEHENDAKARI A L'EXILI

*Nothing here is mine
trees have no roots houses no foundations
the rain is glassy flowers smell of wax.*

ZBIGNIEW HERBERT

El lehendakari ha triat la gola del llop com a refugi
a l'exili: ha marxat a Berlín fugint dels nazis,
pensant que allà mai no el trobarien.

Ha pres el nom d'un cònsol sud-americà.
I ara, aquell home ferm que congregava milers de persones
als mítings, aquell home coratjós que parlava
des de l'hotel Carlton

Carlton hoteletik hitz egiten zien gizon bulartsua, orain bakar-bakarrik doa trenean. Ihesean galdu ditu maletak eta, batek daki, beharbada herria bera ere bai.

Lehendakaria Belgikako deserrian bonbaz hil zaion arrebarekin gomutatu da, haren itxura hartu dio trenean salamia eskaini dion baserritar alemanari.

Lehendakariak deserrian liburu bakar bat darama aldean, Plutarkoren *Bizitza paraleloak*. Hark soilik laguntzen dio gauez loak hartzen.

Pasarte bat irakurtzen du behin eta berriz: Alexandro Handiarena. Nola lasaitu zuen inork mendera ezin zuen zaldi basati hura.

Nola hitz egin zion, belarrira esanez: “Ez izan beldurrik, etengabe atzetik jarraitzen dizuna ez da zure itzala besterik”.

Lehendakariak pentsatu du noizbait Alexandrok zaldiari bezala berba egingo diola bere herriari, belarrira mintzatuko zaiola

goxo-goxo: “Lasaitu zaitez, ez izan beldurrik, atzetik doakizun hori ez da zure itzala besterik. Gu denon itzala”.

als joves que marxaven al front,
ara està tot sol al tren. Fugint, ha perdut
les maletes i, qui sap, potser també el poble.

El lehendakari ha recordat la germana que ha mort
per una bomba
a l'exili, a Bèlgica, i ha trobat que s'assemblava
a la pagesa alemanya que, al tren, li ha ofert salami.

El lehendakari a l'exili porta amb ell
un únic llibre, les *Vides paral·leles* de Plutarc.
Només aquest llibre l'ajuda a adormir-se, a la nit.

Llegeix un fragment, el d'Alexandre el Gran,
una vegada i una altra. Com va calmar
aquell cavall salvatge que ningú no podia dominar.

Com li va parlar, dient-li a l'orella:
"No tinguis por, qui et persegueix
permanentment és la teva ombra".

El lehendakari ha pensat que algun dia,
com Alexandre al cavall, parlaria
al seu poble, a l'orella,

amb dolçor: "Calma't, no tinguis por,
el que et persegueix no és sinó la teva ombra.
L'ombra de tots nosaltres".

TXORIAK NEGUAN

Txoriak salbatzea zen gure mandatua,
elurretan preso geratu ziren txoriak salbatzea.

Hondartza aldean egoten ziren gorderik gehienak
itsaso beltzaren abarora.

Haien babeslekutik atera eta
etxera eramaten genituen patriketan sartuta.
Txori txiki-txikiak, gure eskuetan ere
doi-doi sartzen zirela.

Etxean, berogailuaren ondoan jartzen genituen.
Txoriek, baina, ez zuten luzaroan irauten.
Bi edo hiru orduren buruan hil egiten ziren.
Guk ez genuen ulertzen zergatik,
ez genuen ulertzen haien esker txarra.
Izan ere, esnetan bustitako ogi apurrak
ematen genizkien jatera ahora
eta ohantzea ere prestatzen genien
gure bufandarik koloretsuenekin.

Alferrik, baina, hil egiten ziren.

Gurasoek, haserre, esaten ziguten
ez ekartzeko txori gehiago etxera,
hil egiten zirela gehiegizko beroagatik.
Eta natura jakintsua dela
eta iritsiko zela udaberria bere txoriekin.

ELS OCELLS A L'HIVERN

La nostra missió era salvar els ocells,
salvar els ocells que quedaven atrapats en la neu.

La majoria s'amagaven a la platja,
a l'abric del mar negre.
Els trèiem del seu refugi
i els portàvem a casa dins de la butxaca.
Ocells petitíssims, que amb prou feines
ens cabien a les mans.

A casa, els posàvem vora l'estufa.
Els ocells, però, no aguantaven gaire temps.
Morien al cap de dues o tres hores.
Nosaltres no enteníem per què,
no enteníem la seva ingritud.
De fet, els peixàvem
engrunes de pa sucades amb llet
i fins i tot els preparàvem el niu
amb les bufandes més acolorides.

Tot era en va: morien.

Els pares, enutjats, ens deien
que no portéssim més ocells a casa,
que morien per l'excés d'escalfor.
I que la natura era sàvia,
i que ja arribaria la primavera amb els seus ocells.

Pentsakor jartzen ginen gu une batez:
“Beharbada gurasoak zuzen izango dira”.

Hala eta guztiz, biharamunean berriro
joango ginen hondartzara txoriak salbatzera.
Gure ahalegina itsasoan elur malutak
bezain alferrekoa zela jakin arren.

Eta txoriek hiltzen jarraitzen zuten,
txoriak salbatzea baitzen gure mandatua.

GUTARIKO BAKOITZA

Soilik oroit nitaz, ez dut gehiago eskatzen.
Oroit nazazu bizirik eta eskuzabal.
Azken egunera arte bizi nahi izan nuen.

Oroit gutariko bakoitzaz, eta denborarekin
haziko dira belarra eta adiskidetzeara,
ninikatuko hostoak eta hitzak.

Sinets nazazu, haziko dira. Poliki,
amets dagien haur baten
hankak bezain.

Nosaltres reflexionàvem un instant:
“Potser tenen raó, els pares”.

Tot i així, l'endemà, un altre cop
tornaríem a la platja a salvar els ocells.
Encara que sabíem que el nostre esforç
era tan debades com flocs de neu al mar.

I els ocells continuaven morint,
perquè la nostra missió era salvar els ocells.

CADASCUN DE NOSALTRES

Recorda'm tan sols, no demano més.
Recorda'm viu i generós.
Vaig voler viure fins a l'últim moment.

Recorda cadascun de nosaltres, i amb el temps
creixeran l'herba i la conciliació,
brotaran els fulls i les paraules.

Creu-me, creixeran. Lentament,
tant com les cames d'un nen
que somia.

KIDEARI

Dagoeneko, ezer ez da lehen bezala izango.

W. H. AUDEN

Zer esango, adiskide kutun,
ez naiz aldatu hainbeste.
Hau mundu hau, argi eta ilun,
onartu egin dut, honenbestez.
Eder basoen berdetasunak
eta hiri-zubien lizunak
zoratzten naute oraindik.
Bihoztu arren etorkizuna,
zalantzarako daukat tasuna.
Hain urrun zaude nigandik.

Ohikoa amesten jarraitzen dut,
horretan jartzen dut bizia.
Berehala jartzen nau zut
betiereko aurreiritziak.
Etxean hildako emazteak,
eskubide duinen ebasteak,
arrazoibide lausoak.
Injustizia ez da gaztea,
ez da gaitza hori ebaztea
behatus gure pausoak.

Ezkortasunak gogaitzen nau,
begiratzen dut argira.
Zorigaitzak beharrean dirau
baina behin gatoz bizira.

AL COMPANYY

Res no tornarà a ser com abans.

W. H. AUDEN

Què puc dir-te, estimat company,
no he canviat tant.
Aquest món, clar i fosc,
l'he acceptat, tanmateix.
La verdor dels bells boscos
i la brutícia dels ponts a les ciutats
encara m'exalten.
Tot i cobejar el futur,
no estic segur de res.
Ets tan lluny de mi.

Segueixo somiant el mateix de sempre,
i m'hi jugo la vida, en això.
El prejudici etern
em posa dempeus de seguida.
Les dones assassinades a casa,
el robatori de drets dignes,
el raonament difús.
La injustícia no és jove,
no és difícil resoldre això
observant els nostres passos.

El pessimisme em fastigueja,
miro cap a la llum.
L'infortuni encara treballa
però només naixem una vegada.

Berdin-berdinak ditut akatsak,
zuzenduko dizkit azken hatsak;
marketsa naiz, zorionez.
Ez nau galaraziko goi-hatsak,
agudo abailtzen nau mahatsak,
maitemintzen naiz pertsonetz.

Zure inteligentzia, benaz,
egiten dut gehien mira.
Kulturaz, bizitzaz, denaz,
problema deus ez balira.
Egia izaten da bakuna,
errealitatea zurruna
eta bakana loria.
Lortu nuen denok nahi duguna:
zu bezalako mutil-laguna
ezagutzeko zoria.

Zer esango, adiskide kutun,
ez naiz aldatu hainbeste.
Hau mundu hau, argi eta ilun,
onartu egin dut, honenbestez.

Els meus errors són sempre els mateixos,
els corregirà l'últim alè;
afortunadament, sóc imperfecte.
El de dalt no em torbarà,
el raïm em fatiga ràpidament,
m'enamoro de les persones.

La teva intel·ligència, però,
és el que més admiro.
Com si els problemes de la cultura, de la vida, de tot,
no fossin res.
La veritat és normalment senzilla,
la realitat, inflexible,
i el goig, escàs.
He aconseguit el que tots volíem:
la sort de conèixer
un amic com tu.

Què puc dir-te, estimat company,
no he canviat tant.
Aquest món, clar i fosc,
l'he acceptat, tanmateix.

EZKUTUAN

*Under my window, a clean rasping sound
When the spade sinks into gravelly ground:
My father, digging. I look down.*

SEAMUS HEANEY

Ezkutuan egoten da ama bisitan noan bakoitzean.
Egoten da garagean, egoten da ganbaran,
egoten da txakurrekin mendi buelta egiten.

Nik hots egiten diot, ahozgoran,
Eta, une batez, ikaraz izaten naiz
bere ahotsa noiz entzungo.

Amak ez dit etxera berehalaxe sartzen uzten.
Besotik heldu eta baratzerantz eramaten nau
aldi itaun bera egiteko: “Zer aldatu da?”

“Zer dakit ba” erantzuten diot astia irabazteko,
aldi berean begira begira ibiltzen bainaiz,
hara eta hona, mudatu den hori zer izango.

Izaten da arrosak kimatu dituela,
Izaten da txakurraren etxola zuritu duela.
Aste osoko lana berarentzat eta niretzat,
lipar bateko arreta.

Gose garaiko ama, euria bazen
eskolara joan gabe etxean geratzen zen neskato hura,
ganorazko oinetakorik ez eta hotzerien beldur.

AMAGADA

*Under my window, a clean rasping sound
When the spade sinks into gravelly ground:
My father, digging. I look down.*

SEAMUS HEANEY

Cada vegada que vaig a visitar-la, la mare està amagada.
Està al garatge, està a les golfes,
està amb el gos fent una volta per la muntanya.

Jo la crido en veu alta.
I, per un instant, resto amb por
mentre espero sentir la seva veu.

La mare no em deixa entrar a casa de seguida.
M'agafa el braç i em porta a l'hort,
i em pregunta sempre el mateix: "Què ha canviat?"

"Què sé jo", li contesto, per guanyar temps,
perquè mentrestant observo
aquí i allà, què deu ser el que ha canviat.

Potser ha esporgat les roses,
potser ha emblanquinat la caseta del gos.
Per a ella el treball d'una setmana, i per a mi,
un instant d'atenció.

La mare de l'època de la fam, aquella noia
que si plovia es quedava a casa sense poder anar a l'escola,
sense un bon calçat i amb por dels refredats.

Hargatik, aldaketa izan du maite bizitza osoan,
gaztaroan gizartea goitik behera
irauli nahi izan zuen emakume hark.

Sasoirik ilunenetan eta gordean,
euskarari eutsi zion belaunaldikoa.
Azkenean, etxean sartzen uzten dit, eta

opari ematen dit une batez haurtzarora bueltatzea
jatorduaren bitartez, baina batez ere
nire kezkek lasaitzen bakarria delako.

Agurtzerakoan, hurrengoan liburu bat ekartzea
ez ahazteko agintzen dit, ez dagoela liburu
berririk apalategian
eta gogaituta dagoela berrirakurtzen.

Autoan sartu eta buruan hartzen dut
amaren galdera: “zer aldatu da?”
Alta, neure bostean pentsatzen dut

ez nukela nahi ezer aldatzerik.
Zimurrak bezala oharkabean
agertzen diren mudantza anker horiek.

Ezen sekulako joan nahi nuke ama bisitatzer
eta bere asmakizuna igertzen ahalegindu,
besotik helduta elkarri eta baratzean barrena.

Tanmateix, tota la vida ha estimat el canvi,
aquella dona que de jove
volia capgirar la societat de dalt a baix.

De la generació que va sostenir l'èuscar,
a l'època més fosca, d'amagat.
Al final, em deixa entrar a casa,

i em regala per un instant tornar a la infantesa
amb un bon àpat, però sobretot
perquè és única calmant els meus temors.

En acomiadar-nos, m'ordena que quan torni no m'oblidi
de portar-li un llibre, que no n'hi ha de nous
a la prestatgeria
i està farta de rellegir.

Entro al cotxe i tinc al cap
la pregunta de la mare: "Què ha canviat?".
Així i tot, penso per a mi mateix

que no voldria que res canviés.
Aquelles cruels transformacions
que apareixen com arrugues, sense advertència.

Perquè voldria anar a visitar la mare per sempre
i mirar d'encertar la seva endevinalla,
agafant-nos pel braç, a través de l'hort.

JAINKO TXIKI ETA JOSTALARI HURA

Orinak marraztu zizkizun jainko hura izan gura nuke,
jainko txiki eta jostalari hura,
milaka puntutxo margotuz zure azalean.

Atsegin ditut zure orinak.
Atsegin dut kontatzea izarrak balira bezala.
Eta izar berri bat aurkitzea egunero,
supernoba bat kausitzen duen astronomoa legez,
zure bizkarreko tokirik ezkutuenean
edo zure bularren azpian.

Zure azala neure behatzarekin ibiltzea dut gustuko,
jarraitzea planeta ezberdinen artean
sortzen diren lerro ikusezinak.
Astiro-astiro, teleskopiorik zehatzena bezala.

Zuk diozu ez zaizkizula gustatzen,
nahiago zenukeela orinik ez izan,
azal zuri lauean.
Baina zer egingo nuke nik, noraezean
dabilen itsasgizona nintzateke gau itxian.

Gogoan dut orin bat eskatu nizula
ezagutu ginen gauean.
Begiaren alboan duzun hori.
Nahikoa nuen Itaka txiki hori
nire etxea bertan eraikitzeko.
Eta zuk eskuzabal, esan zenidan:
den-denak izango dira zuretzat,
guztira zenbat ditudan asmatzen baduzu.

AQUELL DÉU PETIT I JUGANER

Voldria ser aquell déu que et va dibuixar les pigues,
aquell déu petit i juganer,
pintant milers de puntets a la teva pell.

M'agraden les teves pigues.
M'agrada contar-les com si fossin estrelles.
I trobar una estrella nova cada dia,
com l'astrònom que descobreix una supernova,
a l'indret més ocult de la teva esquena
o sota els teus pits.

M'agrada resseguir la teva pell amb el dit,
seguir les línies invisibles
que sorgeixen entre els planetes.
Lentament, com el telescopi més precís.

Tu dius que no t'agraden,
que preferiries no tenir pigues,
a la blanca i llisa pell.
Però què faria jo, aniria a la deriva
com el mariner en plena nit.

Recordo que vaig demanar-te una piga
la nit que ens vam conèixer.
La que tens al costat de l'ull.
Per a mi n'hi havia prou amb aquella petita Ítaca
per construir-hi la meva casa.
I tu, generosa, em vas dir:
seran totes per a tu,
si endevines quantes en tinc.

Orinak marraztu zizkizun jainko hura izan gura nuke,
jainko txiki eta jostalari hura.
Eta musu eman gauero zure orinei,
banan-banan eta kontu handiz,
kontu handiz, desitsats ez daitezen.

AMAK EINDDAKO JERTSAK

Amak einddako jertsakin hazi gaz eta kalin,
umik eta txoixak hantxe raz eta hobetuen.

Zubitxik bi bidar pentsa baik salto etxen ikasi dou
eta abantin duzen kamioitxa altzaten.

Nahasta etxen douz *dauke* eta *dakar* aditzak.
Ixa be, guk euki eztakau ixte, itsosu bakarrik

eta bertatik ekarri ixan dou bir gendune.
Etxi, hoba txikixe, oholezku, antxiñaku.

Bixitxeko ez, bixitxeko naxa itsosu;
horoizintzi eta ezin leiken gauzan guraxe.

Goxa hasten gaz matxasunin, eraten, drogan.
Goxa biharrin eta hil be bai, batzutan, goxa.

Voldria ser aquell déu que et va dibuixar les pigues,
aquell déu petit i juganer.
I fer-te petons cada nit a les pigues,
d'una a una i amb molta cura,
amb molta cura, perquè no es desenganxin.

ELS JERSEIS FETS PER LA MARE

Hem crescut amb els jerseis fets per la mare, i al carrer,
perquè és on millor estan els ocells i els nens.

Hem après a saltar del pont sense rumiar-ho
dues vegades
i a enfilars-nos als camions que anaven davant nostre.

Barregem els verbs “té” i “porta”.
De fet, tenir, nosaltres gairebé no tenim res, només el mar,

i d'allà ens hem endut el que ens calia.
La casa, millor petita, de fusta, antiga.

No per viure, per viure és millor el mar;
el de l'horitzó, el de les coses que no poden ser.

Comencem aviat amb l'amor, amb la beguda,
amb les drogues.
Aviat a treballar i morim també, a vegades, aviat.

Eskerrak danai etxetsauela barre,
boterai eta geure buruai batez be.

Hortik diñue gure euskeri ez dala ulertzen,
altuei etxen douela berba, endrerosuk gazela.

Onartzen dou. Gu karenka guz.
Hori bai, ez ga bape itxixak.

Gutako asko honaxe biharrea etorritxakuk ga,
galleguk, andaluzak, senegaldarrak.

Ze esangotsut, launtzarra:
ni hamengoxi na, hauxe ra nire jenti.

Erdu geuana nahibo zu eta josikotsuau jertsak.
Ez pentsa, konto handixaz etxen douz jertsak.

Ixan be, ez diz artillezkuk. Gozamen, irudimen
eta askatasunezko harixakin josten douz guk
amak eindhako jertsak.

Sort que ens riem de tot,
del poder i sobretot de nosaltres mateixos.

Diuen que el nostre èuscar no s'entén,
que parlem massa alt, que som enredaires.

Ho reconeixem: nosaltres anem de cara.
Això sí, no som gens tancats.

Molts de nosaltres hem vingut aquí a treballar,
gallecs, andalusos, senegalesos.

Què vols que et digui, amic:
sóc d'aquí, heus aquí la meva gent.

Vine, apropa't si vols i et cosirem el jersei.
No et creguis, fem els jerseis amb molta cura.

De fet, no són de llana. Nosaltres cosim
amb el fil del goig, la imaginació i la llibertat

els jerseis fets per la mare.

Biografia

Kirmen Uribe (Ondarroa, Biscaia, 1970) ha publicat ficció, poesia i assaig per a adults, i contes i novel·les per a nens i joves. Es va llicenciar en Filologia Basca a Vitòria-Gasteiz i va cursar estudis de postgrau de Literatura Comparada a Trento (Itàlia).

És autor de projectes multimèdia que combinen la literatura i diferents disciplines artístiques, en col·laboració amb músics i artistes plàstics i audiovisuals. Els seus poemes han aparegut en revistes com *The New Yorker*, *Little Star*, *Open City* o *Circumference*.

Va guanyar el Premi Nacional de Literatura (Narrativa) per la seva novel·la *Bilbao-New York-Bilbao* (Elkar, 2008), encara que anteriorment ja havia obtingut un gran reconeixement amb el seu llibre de poemes *Bitartean heldu eskutik* (Susa, 2001), traduït a sis idiomes i guardonat amb el Premi de la Crítica en basc. La versió anglesa va ser finalista del PEN American Center com a millor llibre de poesia traduït a l'anglès als Estats Units el 2007 (PEN Award for Poetry in Translation).

www.kirmenuribe.eus

Bibliografia

Lizardi eta erotismoa (“Lizardi i l’erotisme”, assaig), 1996, Alberdania.

Bitartean heldu eskutik (poesia), 2001, Susa. [*Mentres-tant agafa’m la mà* (Proa, 2010). Traducció de Jon Elordi i Laia Noguera.]

Garmendia eta zaldun beltza (“Garmendia i el cavaller negre”, literatura per a nens i joves), 2003, Elkar.

Ekidazu, lehoiek ez dakite biolina jotzen (“Ekidazu, els lleons no saben tocar el violí”, literatura per a nens i joves), 2003, Elkar.

Zaharregia, txikiagia agian (“Massa vell, massa petit, potser”, literatura musical), 2003, Gaztelupeko hotsak.

Ez naiz ilehoria, eta zer? (“No sóc ros, i què?”, literatura per a nens i joves), 2004, Elkar.

Garmendia errege (“Garmendia, rei”, literatura per a nens i joves), 2004, Elkar.

Guti (“Guti”, literatura per a nens i joves), 2005, Elkar.

Garmendia eta Fannyren sekretua (“El secret de Garmendia i de Fanny”, literatura per a nens i joves), 2006, Elkar.

Portukoplak (“Cobles de port”, col·lecció), 2006, Elkar.

Bilbao-New York-Bilbao (novel·la), 2008, Elkar. [*Bilbao-New York-Bilbao* (Edicions 62, 2010). Traducció de Pau Joan Hernández.]

Bar Puerto (“Bar Puerto”, literatura musical), 2010, Elkar.

Mussche (novel·la), 2012, Susa. [*El que mou el món* (Edicions 62, 2013). Traducció de Pau Joan Hernández.]

Aquesta selecció de poemes
de Kirmen Uribe
es publica el 21 de setembre de 2015
amb motiu del recital del poeta
dins el cicle Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica, Barcelona.

Dilluns de poesia a l'Arts Santa Mònica 2015

**Totes les sessions tindran lloc
al claustre de l'Arts Santa Mònica
els dilluns a les 19 h.**

ARTS SANTA MÒNICA

DIRECCIÓ. Director Jaume Reus. **Sotsdirector** Manuel Guerrero. |
EXPOSICIONS. **Coordinació general** Fina Duran Riu. **Edicions** Cinta Massip. **Direcció tècnica** Xavier Roca. | **ACTIVITATS.** **Coordinació general** Marta Garcia. **Relacions externes** Alicia Gonzalez i Jordi Miras Llopart. **Coordinació audiovisual** Lorena Louit. **Àrea tècnica** Eulàlia Garcia. | **ADMINISTRACIÓ.** **Responsable de gestió** Cristina Güell. **Àrea d'exposicions** Mònica Garcia Bo. **Secretaria de direcció** Chus Couso. | **COMUNICACIÓ.** **Prensa i difusió** Neus Purtí. **Web i xarxes socials** Cristina Suau.

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla 7 08002 Barcelona

T 935 671 110

www.artssantamonica.cat

Entrada lliure

Mitjans col·laboradors:

---

ara.cat

NÚVOL

Col·laboren:

PEN
català

Pen és un projecte d'associació d'escriptors catalans que té com a objectiu principal fomentar la creació literària i el treball en comunitat. És un espai on es pot trobar a altres escriptors i compartir experiències i coneixements. Pen organitza cursos, tallers i altres activitats literàries i culturals. També publica una revista literària i un llibre de memòries.

AELC
ASSOCIACIÓ D'ESCRIPTORES
EN LLENGUA CATALANA

Organitzen:

 Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

Cafè Central
(poesia des de 1989)

SANTAMÒNICA